

Opetus- ja Kulttuuriministeriö
Meritullinkatu 10
PL 29
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO

Viite Lausuntopyynnöt; OKM/57/010/2014, OKM/58/010/2014, OKM/60/010/2014.

Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy jättää vain yhden lausunnon, jossa se viittaa seuraaviin kolmeen hallituksen esitykseen;

- Hallituksen esitys ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain ja opetus- ja kulttuuritoimen lain muuttamisesta (säännökset näyttötutkintojärjestelmän kehittämisestä)
- Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivustystyöstä annetun lain 4§:n muuttamisesta
- Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi koulutuksen rahoituksesta.

Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy pitää perusteltuna ja oikeansuuntaisena sitä, että lakiesityksillä halutaan tehostaa koulutusjärjestelmän toimintaa ja suunnata resurssit sekä yksilön että työelämän tarpeisiin vastaavan laadukkaan koulutuksen järjestämiseen.

Lakiesitys järjestämisluvasta korostaa sitä, että järjestämisluvan saanti perustuu kokonaisharkintaan. Yksityiskohtaisemmat kriteerit eivät ole koulutuksen järjestäjien tiedossa. Tämä heikentää järjestämislupien hakemiseen ja arviointiin liittyvää läpinäkyvyyttä ja tasa-arvoisuutta koulutuksen järjestäjien välillä. Kriteeristön on oltava olemassa ja järjestäjien tiedossa ennen kuin järjestämislupaprosessi voidaan käynnistää.

On tärkeää, että koulutuksen ohjausta, säätelyä ja budjettirakennetta kehitetään nykyisen mallin mukaisesti siten, että jokaisella koulutusmuodolla; lukiokoulutuksella, ammatillisella peruskoulutuksella ja ammatillisella aikuiskoulutuksella, on oma järjestämislupansa. Jokaista koulutusmuotoa tulee kehittää omana kokonaisuutenaan ja sen omista lähtökohdista. Tämä varmistaa kullekin koulutusmuodolle mahdollisuuden erikoistua sekä vahvistaa ja tehostaa omaa toimintaansa. Lisäksi se kehittää myös koulutusmuotojen välistä

yhteistyötä. Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy kannattaa esitystä, jossa järjestämislupa voidaan jatkossakin myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yksityiselle yhteisölle tai säätiölle tai valtion liikelaitokselle.

Koulutuksen järjestäjän tulisi jatkossa voida autonomisesti ja joustavasti, lupansa puitteissa, kohdentaa ammatillisen koulutuksen tarjontaa alueen työelämän ja opiskelijoiden koulutustarpeet huomioiden. Koulutuksen järjestäjällä tulee olla mahdollisuus profiloitua ja erikoistua oman strategiansa mukaisesti. Järjestämislupa ei saa rajoittaa koulutuksen järjestäjältä koulutettavia ammattialoja, mutta järjestämisluvassa voidaan velvoittaa koulutuksen järjestäjää kouluttamaan tiettyjä aloja erityistehtävämääräyksellä.

On tärkeää, että ammatillisen koulutuksen järjestäjällä on monipuolinen palveluvalikoima eri koulutusaloilta ja tutkintotasoilta tai vahva erikoistunut osaaminen. Työmarkkinoilla käynnissä oleva rakennemuutos edellyttää työvoiman osaamisen jatkuvaa kehittämistä ja nopeaa reagointia työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin. Tämä edellyttää vahvaa aikuiskoulutusosaamista sekä aikuiskoulutustoimintaa. Aikuiskoulutuspalvelut tulisikin kohdistaa jo työssä oleville osaamisen ja uran kehittämiseksi, uranvaihtajille, työelämän ulkopuolella oleville tukemiseksi takaisin työelämään sekä maahanmuuttajataustaisille henkilöille yhteiskuntaan ja työelämään integroimiseksi.

Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy pitää kannatettavana sitä, että aikuiskoulutustehtävä voidaan antaa sellaiselle hakijalle, jolla on vahvan omaehtoisen aikuiskoulutuksen lisäksi riittävästi muiden tahojen rahoittamaa koulutusta ja työelämän kehittämistoimintaa. Tehtävän arvioinnissa tulee painottaa erityisesti näyttötutkintojärjestelmään liittyvää osaamista, henkilökohtaistamisprosessin osaamista sekä työelämän kehittämispalveluita.

Oppisopimuskoulutus liitetään osaksi aikuiskoulutustehtävää, johon se luontevasti kuuluu. Lisäksi on huomioitava, että oppisopimustehtävä edellyttää järjestäjältään aina vahvaa oppisopimusosaamista. Oppisopimustehtävän menestyksellinen ja tehokas toteuttaminen vaatii, että koulutuksen järjestäjällä on käytettävissä kaikki ammatillisen koulutuksen tutkintotasot.

On tärkeää, että ammatillisessa koulutuksessa toista tutkintoa suorittavat ohjataan näyttötutkintona suoritettavaan oppilaitos- tai oppisopimusmuotoiseen koulutukseen. Tämä on yksilöiden, työelämän ja koulutusjärjestelmän tehokkuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Näyttötutkintoprosessissa tehtävä henkilökohtaistaminen on toimiva työkalu ja sen pohjalta perustellusta syystä asiakas voidaan ohjata myös ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen. Säännös ei estä opiskelijaa suorittamasta jo suoritettua ammatillisen tutkinnon lisäksi toista ammatillista perustutkintoa.

Lakiesityksen mukaisesti ministeriö voi peruuttaa koulutuksen järjestämisluvan ilman koulutuksen järjestäjän esitystä. Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy edellyttää, että koulutuksen järjestäjälle tulee aina antaa mahdollisuus tulla kuulluksi ja korjata tai kehittää toimintaansa ennen järjestämisluvan peruuttamista.

Lakiesitykseen rahoituksesta ja siinä esitetyistä muutoksista tutkintotoimikunnan rooliin ja järjestämissopimukseen Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:n kanta on se, että järjestämissopimusten solmimisperuste voi jatkossa olla pelkästään laatuperusteinen.

Nykyinen lakiesitys ei tarpeeksi selkeästi kerro järjestämissopimuksen solmimiskriteereitä. Alueen koulutustarvetta säätelee alueen elinkeinoelämän kulloinenkin tarve. Koulutuksen järjestäjä on velvollinen osallistumaan alueelliseen elinkeinoelämän ennakkointityöhön, joka antaa parhaan tietämyksen tulevaisuuden koulutus- ja osaamistarpeista. Tutkintotoimikunnalla ei voi olla tätä alueellista tietoa niin, että se voisi riittävän tehokkaasti valvoa ja säädellä koulutustoimintaa järjestämissopimuksien määrällä. Lakiesityksessä mainitaan, että tutkintotoimikunnan tulee tehdä sopimuksia siten, että tutkintoon osallistuville on tarjolla riittävä määrä tutkintotilaisuuksia. Tutkintotilaisuuksien riittävän määrän määrittäminen antaa liian paljon tulkintamahdollisuuksia ja voi johtaa tarpeettomaan valtopolitiikkaan niin, ettei tarvittavia järjestämissopimuksia solmita palvelemaan tehokkaasti elinkeinoelämää ja opiskelijoita.

OPH:n tulee avustaa uuden esityksen mukaan tutkintotoimikuntaa sen selvittäessä oppilaitosten edellytyksiä tutkintojen järjestämiseen. Tämä on nähtävissä päällekkäisenä työnä OPH:n laatukriteerien mukaiseen itsearviointiin ja sen tuloksiin.

Tutkintotoimikunnan tehtäviin kuuluu jatkossakin todistusten anto. Järjestelmän tulee tukea tulevaisuudessa paremmin opiskelijoiden nopeaa virallista valmistumista jo opiskelijan oikeusturvaa ja työllistymistä ajatellen. Esimerkiksi Valviraan ei voida toimittaa tietoja ennen todistusten olemassaoloa.

Tutkinnon suorittajan osaamisen arvioinnissa ei ole mainintaa mahdollisista arvioijien esteellisyyksistä, mikä on edistysaskel nykykäytäntöön. Esteellisyys tulee olla selkeästi määritelty, mikäli sellaisia ohjeita jatkossa tulee olemaan. Nykyisin käytäntö on vaihdellut tutkintotoimikunnittain.

Oulussa 13.11.2014

Susanna Maunu
Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy

LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

Lakiesitys järjestämisluvasta korostaa sitä, että järjestämisluvan saanti perustuu kokonaisharkintaan. Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:n mielestä järjestämislupakriteeristön on oltava olemassa ja järjestäjien tiedossa ennen kuin järjestämislupaprosessi voidaan käynnistää. On tärkeää, että jokaisella koulutusmuodolla; lukiokoulutuksella, ammatillisella peruskoulutuksella ja ammatillisella aikuiskoulutuksella, on oma järjestämislupansa. Jokaista koulutusmuotoa tulee kehittää omana kokonaisuutenaan ja sen omista lähtökohdista.

Koulutuksen järjestäjän tulisi jatkossa voida autonomisesti ja joustavasti, lupansa puitteissa, kohdentaa ammatillisen koulutuksen tarjontaa alueen työelämän ja opiskelijoiden koulutustarpeet huomioiden. Järjestämislupa ei saa rajoittaa koulutuksen järjestäjältä koulutettavia ammattialoja. Järjestämisluvassa voidaan kuitenkin velvoittaa koulutuksen järjestäjää kouluttamaan tiettyjä aloja erityistehtävämääräyksellä.

Oppisopimuskoulutus liitetään osaksi aikuiskoulutustehtävää, johon se luontevasti kuuluukin. Oppisopimustehtävän menestyksellinen ja tehokas toteuttaminen vaatii, että koulutuksen järjestäjällä on käytettävissä kaikki ammatillisen koulutuksen tutkintotasot.

Ministeriö voi lakiesityksen mukaisesti peruuttaa koulutuksen järjestämisluvan ilman koulutuksen järjestäjän esitystä. Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy edellyttää, että koulutuksen järjestäjälle tulee aina antaa mahdollisuus tulla kuulluksi ja korjata tai kehittää toimintaansa ennen järjestämisluvan peruuttamista.

Lakiesitykseen rahoituksesta ja siinä esitetyistä muutoksista tutkintotoimikunnan rooliin ja järjestämissopimukseen Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy:n kanta on se, että järjestämissopimusten solmimisperuste voi jatkossa olla pelkästään laatuperusteinen. Tutkintotoimikunnalla ei voi olla sellaista alueellista tietoa, että se voisi riittävän tehokkaasti valvoa ja säädellä koulutustarjontaa järjestämissopimuksien määrällä.

Tutkintotoimikunnan tehtäviin kuuluu jatkossakin todistusten anto. Järjestelmän tulee tukea tulevaisuudessa paremmin opiskelijoiden nopeaa virallista valmistumista jo opiskelijan oikeusturvaa ja työllistymistä ajatellen.